

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Okrožnica

Pija X. z dne 4. oktobra 1903 do škofov.

(Dalje).

Še bolj važno pa je, da vedno javno z besedo in z dejanjem kažemo na najvišjo oblast, ki jo ima Bog nad ljudmi in nad drugimi stvarmi in se potegujemo zanjo, da vsi spoštljivo spoznajo njegovo vladarsko pravico in oblast in se ji pokore. To se pač že samo ob sebi umeva, pa je tudi v občno korist človeškega rodu. Kedo bi se ne bal in žaloval opazujoč, da se ljudje, ki se ponašajo z napredkom kulture, bojujejo tako srdito drug proti drugemu! Vsakemu je v srce zasajeno teženje po miru, in ni ga, ki bi ga hrepeneče ne želel in klical po njem. Nezmisel pa je, če bi človek zavrgel vero v Boga, da bi potem hrepnel po miru. Kjer namreč ni Boga, tam se iztira pravičnost, in po odstranitvi pravičnosti je zastoj upati miru. „Sad pravičnosti je mir“, pravi sv. Duh.

Znano, nam je, da mnogi, ki jim je mar za mir, namreč za ohranitev reda, snujejo društva in stranke, ki se zovejo stranke reda. Pa to je prazen up in napor. Le ena stranka reda zamore zamotane razmere vrediti, namreč stranka onih, ki se Boga držijo. To nam je podpirati, tej jih mnogo pridobiti, ako imamo skrb in ljubezen za varnost. — A, častiti bratje, naj se še tako prizadevamo pripeljati narode in ljudstva zemlje do spoznanja božjega veličastva in oblasti, posreči se nam to le po Jezusu Kristu. Vsaj opominja sv. apostol: „Druzega dna namreč nihče ne more vložiti razun tega, ki je vloženo, katero je Jezus Krist“. „Ta je, katerega je Oče

posvetil“. „On je svetloba časti in podoba bitja njegovega, pravi Bog in pravi človek“. Brez njega nihče ne more Boga spoznati, kakor treba, ker tudi Očeta nihče ne pozna, nego le Sin in komur hoče Sin razodeti“. Iz tega sledi, da vse v Kristu ponoviti je isto, če ljudi zopet dovedemo na pokorščino do Boga. Zato moramo torej skrbeti, da bi človeški rod podvrgli. Potem se rod pospne do Boga. Bog pač ni nebrizen za človeški rod, kakor si ga predstavlja bedasto domnevanje materialistov, nego on je edin v naravi in trojen v osebah; stvarnik vesoljstva, čegar modra previdnost vse obsega. On je najpravičniji zakonodajalec, ki krivičnike kaznuje in ki obilno plačuje pravične. Tega živga Boga naj bi človeški rod spoznal, častil in se združil kedaj z njim.

Dalje je očitno, kako pridemo do Krista, namreč po cerkvi. Po pravici pravi zato sv. Krizostom: „Cerkev je tebi upanje, tebi blaženost, tebi utečišče“. Tako je vstanovil Jezus Krist. Potem, ko jo je odkupil s svojo dragoceno krvjo, izročil jej je svoj nauk in predpise svojih zakonov. Ob enem pa jej je za posvečenje in izveličanje ljudi v obilni meri podelil zaklade milosti božje.

Vi, častiti bratje, vidite torej, katera naloga je bila nam in vam poverjena. Mi naj bi človeško družbo, ki zahaja od božje modrosti, dovedli na pokorščino do cerkve: cerkev je podrejena Kristu, Krist pa Bogu. Ako izpolnimo to nalogo, potem se sinemo radovati, da se je umaknila krivičnosti. Potem z veseljem zaslišimo iz neba močen glas, ki pravi: „Zdaj se je pokazalo izveličanje in moč in kraljestvo našega Boga in oblast njegovega Krista“.

Da pa dosežemo zaželeni vspeh, moramo na vso moč in z vso vnemo stremiti po tem, da odstranimo ono zamrzljivo zablodo, ki je lastna sedanji dobi, in ki biva v tem, da je človek postavil sebe za Boga. Na to je pa treba najsvejšim zapovedim in evangelijskim svetom priboriti prejšnjo spoštovanje in veljavo. Od cerkve izročene resnice treba z večjim poudarkom naglašati, zlasti njene nauke o svetosti zakona, o vzgoji in pouku otrok, o posestvu in porabi imetka in lastnine, o dolžnostih ki je imajo podaniki do onih, ki so na čelu državi. Slednjič je pa tudi ponoviti ravnotežje med različnimi stanovi po krščanskih nazorih.

Vdajajoč se v božjo voljo, smo sklenili, da bomo za svojega pontifikata po tem stremili, in delali z vsemi silami, da se to doseže. Na vas pa bode, častiti bratje, da nas podprete s svojo pobožnostjo, učenostjo in skušnjo. Ob tem nam je v mislih le to, „da bi Krist bil vpodobljen v vsem“.

Umevno je, katerih pomočkov porabimo v to. Prva skrb nam je, da bode Krist v onih vpodobljen, ki so odločeni po svoji vradni službi, da druge v Kristu ponove. Tu se gre za duhovnike, častiti bratje! Vsi, ki so prejeli mašnikovo posvečenje, naj premislijo, da jim je v narodih, med katerimi živijo, poverjena ona naloga in služba, ki jo je sv. Pavel označil doslovno: „Moji otročiči! katere zopet rodim, dokler ni Krist vpodobljen v vas“. Kako pa naj svojo službo izpolnujejo, ako niso prej sami Krista oblekli in sicer tako, da zamorejo reči lik sv. Pavlu: „Jaz živim, toda ne jaz, nego Krist živi v meni“. „Moje življenje je Krist“. Čeprav ta opominj velja vsem, „naj bi vsi mi prišli v popolnost svetih, v opravljanje službe, v razširjanje telesa Kristovega“ — zadeva pa se posebno onega, ki izvršuje mašništvo, ki se zato zove „drugi Krist“, ne le radi izročene oblasti, temveč po posnemi dejanj, po katerih na sebi izrazuje Kristovo podobo.

(Konec prihodnjič.)

Župnik Alojzij Kummer.

V. nedelja po Binkoštih.

Jaz pa vam pravim: Vsak, ki se jezi nad svojim bratom, bo kriv sodbe. (Matej 5.)

Že učeni Seneka, če tudi nejevernik trdi: „Nič se bolj pogostoma ne zgodi, nego to, da se zaradi malenkostnih stvari kregajo

ljudje. Dosti važen povod kregu jim je, če ni dobro pripravljena jed; če se ubije sklenica; če ni dovolj osnažena obleka in kar je podobnega malega veliko“.

Če je bil jezi sovražen propovednik paganstva — koliko bolj mora to grdo strast zatirati Kristova vera ljubezni.

Dragi! Ko bi ne imeli pred očmi drugih svetopisemskih izrekov, zadostovale bi nam besede današnjega sv. evangelija, ki iz Gospodnjih ust tako-le ožigosujo jezo: „Jaz pa vam pravim, da vsak, ki se jezi nad svojim bratom, bo kriv sodbe.“ (Mat. 5, 22.)

Oprti na ta sveti izrek premislimo zato danes: 1-vič — Kako je jeza večkrat vzrok svētni nesreči; 2-gič — Kako je jeza vzrok dušne nesreče.

1-vič: Jeza je vzrok svētni nesreči.

Kaj pogosto božji blagoslov odslové iz hiš, kjer goje kreg in prepir. — Ne le vsakdanja izkušnja, že sv. beseda nas vtrja v takem nazorovanju.

Odprimo ob tem sv. pismo stare zaveze in poglejmo v Abrahamovo življenje. Kakor v povračilo njegove trdne vere govori sam Bog ne enkrat, nego mnogokrat s tem očakom. V last da njemu in njega potomcem deželo, ki se cedi mleka in medu; mogočen naj bo v tej deželi njegov rod in v enem njegovih potomcev — tudi tu — naj bodo oblagodarjeni vsi rodovi vse zemlje. A na naše začudenje kar zastanejo pogovori med Bogom in Abrahamom. Bog se stanovitno ogiblje Abrahamove hiše. Radovedni smo vzroka. To zanimivo prikazen pa tako razlagajo cerkveni pisalci: Včinila je to jeza, ki se je vselila celo v veličastni Abrahamov dom. Njegovi in Lotovi pastirji so se namreč jeli prepirati radi paše. Poginila je s tem hišna sreča. Premoženje je šlo rakovo v pot. In še več! Povodom tega prepira Bog celo noče več občevati z Abrahamom. Jasno gledajoč v vse to zaprosi Abraham Lota, naj si izbere na desno ali na levo, kamor mu ljubo — le da mahoma jenja jeza med Abrahamovo in Lotovo družino. In, dragi! Koj potem zares beremo v sv. pismu, kako se ob včinjenem hišnem sporazumetju zopet prikazuje Bog Abrahamu ter občuje z njim

skoraj kakor brat z bratom. Hišna sreča se vrne.

Če kreg in prepir med domačimi nesrečni včinita hiši in nesrečna moža take veljave kakor sta Abraham in Lot — kolikim nezgodam vzrok bosta kreg in prepir še-le ob ljudeh, ki niso Abraham-Lotovega stala.

Zato čujemo časih tarnati tega ali unega z besedami: Po krščansko živim; pazim na delo; tudi vsak novčič večkrat obrnem, preden ga izdam — vendar mi pa redoma ni vspešnega izida, žuga mi celo potreba — kaj mora neki to biti? — Glej, kaj biti! Pravi vzrok je — da ne bomo sodili predrzno — znan le samo Bogu. A ljudstva domnevanje je pa tako, da časna nesreča te rodbine izvira od tod, ker domači žive v vednem prepiru med seboj; v jezi preklinjajo družega drug — hudobo po imenu kličejo izročajo sebe in svojce mesto Bogu — raje njenemu varstvu. In brezdvombeno bo prava ta ljuška sodba — ker, kjer kreg in prepir in kletev rohni, tam božjega blagoslova ni.

2-gič: Jeza je vzrok dušni nesreči.

Mnogo let; ves čas svojega kraljevanja — smemo reči — se veseli David, da mu bo dano sozidati Gospodu veličastnejo hišo, nego je dosedanji šotor, kjer prebiva Bog le pod umetno vrejenimi zagrajami in pregrinjali.

Toda godi se kralju Davidu kakor človeku, ki mu je veliko dobrih del: moli rad; posti se; vbogajme daje vsem, ki so potrebni. Vse to mu včinja veliko zasluženja pred Bogom in veliko spoštovanja med ljudstvom. — Ob vsem takem svojem dobrem pa ima David venderle te hibe, da živi v vednem dušnem nemiru; v vednih krvavih razporih in vojskah. Sedaj z Golijatom, potem z Amalekiti; na to s Filistejci; celo z Absalomom, svojim sinom. V takem dušno ga vznemirujočem življenju se vdaja preveč sovražstvu ter v jezi preliva človeško kri.

Prav zato ni bilo Davidu dano, da bi pozidal hišo živemu Bogu. Hišo sprave, hišo ljubezni, bogati božji tempelj zida še-le Salomon, njegov sin; bil je namreč do sedaj miroljuben in pohleven, z bliž-

njimi kralji prijazen. — Jasno je hotel s to vredbo izpričati Bog, koliko mu je do miroljubnega postopanja. Ne Davidove okrvljene roke, nego neomadežane Salomonove so torej postavile Bogu hišo — tako veličastno, tako dragoceno, da enacih zidarjev do sedaj ni poznal svet.

Dragi! Zato te vprašam ob tem: Smeš li upati dušne sreče, če si vdan jezi? Ali meniš celo, da ti doide kako notranje veselje, če sovražiš svojega sobrata, svojo sestro? — Dušnega veselja, kaj ne, pač takrat nimaš — nego tare te celo in vznemirja te ta žala zavest, da niti sv. zakramentov nisi sedaj vreden? Saj ti prav to zahtevajo besede današnjega sv. evangelija, ki se glase: „Če torej prineseš svoj dar do altarja in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj zoper tebe: pusti svoj dar pred altarjem in idi poprej ter se spravi s svojim sobratom; potem pridi in daruj svoj dar.“ (Mat. 5, 23—24.) — V jezi nad svojim sobratom še Gospodnje molitve s pridom misi moliti v stanu; ker besede: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom“ — te besede imajo takrat naslednji pomen: „Ne odpusti mi Bog, kakor tudi jaz ne odpuščam!“ — O žalosti torej! Sv. zakramentov, kjer si sicer zdravijo ljudje bolno dušo, teh jezen prejemati ne smeš in niti Boga, svojega dobrega očeta, ne kličeš sedaj pravilno v Gospodnji molitvi na pomoč.

* * *

Kako nam torej ravnati, da se ne vdajamo jezi — tej silni strasti? — Tako, da se vadimo jezi nasprotne čednosti, t. j. potrpežljivosti.

Nikoli v jezi ne stori ničesa, nego čakaj vsaj nekoliko časa, da jeza poleže. Potem pa ravnaj z miroljubnim duhom in mirnim srcem. Če se sobrat, sestra v nevednosti kaj pregrešita zoper tebe, ne maščuj se nad njima, nego misli: Ko bi se pregrešil jaz tako, kaj bi želel, da naj se mi zgodi? — Zelo zanimal me je nazor priprostega moža izmed naroda, ki mi je rekel še le pred nekaterimi dnevi: Jaz pa tega ne morem razumeti, kako da bi se jezi prepustiti mogel

človek, ki pravi — da je olikan; posebno še takrat ne, če pravi — da je kristijan. Oveseljen tega zdravega nazora sem odvrnil: Jaz tudi ne, oče!

Nikoli, dragi, torej v jezi — vselej pa potrpežljivo in jenjala ti bo v občevanju z ljudmi vsaka zopernost, vsaka bridkoba in vsaka težava.

Pred vsem pa prosi te milosti od Boga, da on stvari v tebi pravo miroljubno srce, srce polno prizanesljivosti do bližnjega. Ponižni prošnji se Bog ne ustavi. — Potem te bo v vsem dejanju vodil duh krščanstva, te sv. vere, ki se še prav posebno nazivlje: vera miru in ljubezni! Amen!

Sv. Ivana Krstnika rojstveni god.

„Druge svetnike in ugodnike božje slavi sv. cerkev tisti dan, ko so se rodili za večnost dokončavši tukajšnje življenje in premagavši svet — piše sv. Avguštin. Drugih zasluge se proslavljajo o dovršenem poslednjem dnevu, pri sv. Ivanu pa je posvečen takoj prvi dan“. Tri rojstvene dneve svetkuje sv. cerkev: Gospodov, Marijin in sv. Ivana Krstnika. Poslednjega pač zato, ker je bil napolnjen s sv. Duhom in posvečen že, predno se je rodil.

Starodaven je god rojstva sv. Ivana Krstnika. Praznovali so ga že v prvih časih krščanstva dne 24. rožnika, torej šest mesecev pred rojstvom Gospodovim.

Naši poganski predniki so prav tedaj slavili god solnčnega boga in mu kurili na čast kresove prepevaje starodavne obredne pesmi. Poganski praznik je nadomestil god onega izvoljenca, ki je napovedoval in objavil solnce pravice — Krista Boga. — Tako kakor ob Ivanu Krstniku je nadomestovala sploh rada sv. cerkev. Spominjamo n. pr. le praznika Svečnice — a v tem morda na priličnejem mestu in času.

Nekdaj je bil kresni dan zapovedan praznik. V starih mašnih knjigah se nahaja sekvencija slaveča rojstvo največjega od žene rojenih. Še dandanašnji se prišteva „rojstvo sv. Ivana Krstnika“, dasi sopraznik, najimenitnejšim cerkvenim svetkovinam — sogub I. dostojanstva (duplex I. classis) — z navečerjem (vigilija) in osmino.

J. K.

Zatrite nekdanje cerkve in kapele ljubljanske.

10. Cerkev sv. Jožefa.

(Dalje.)

Stranski oltarji.

Obilica oltarjev je zaslanjala stene in kote diskalceatske cerkve. V primeri z njenim pičlo odmerjenim prostorom jih je bilo pač preveč. — To omenjamo tu zato, ker pravila cerkvene umetnosti same ob sebi odklanjajo premnožino oltarjev. V nas bode imela n. pr. po krasnem narisu „avstrijskega stavbinskega kralja“ — barona Schmid-a zidana prostorna župna cerkev v Gradu, na Blejskem, le samo tri oltarje.

Izmed stranskih oltarjev navajam na prvem mestu marmornati žrtvenik ustanovitelja teatincev sv. Kajetana. Podarila ga je diskalceatom leta 1695. grofinja Kunigunda pl. Strassoldova. Pridižnico, ki je doslej stala ondukaj, so premestili drugam. Komendator nemškega reda grof Kajetan pl. Wildenstein je omislil pozneje temu oltarju novo, lepšo sliko svojega pomočnika. Izvršil jo je Valentin Mencinger l. 1741. za 12 gld. Na oltarju sv. Kajetana so izza l. 1763. častili podobo naše ljube Gospe tolažnice, ki jo je bil naslikal Fortunat Bergant. V gorenjem oltarnem nastavku je tičala slika sv. Avgušтина, izdelek umetnika Alberta.

V zahvalo, da se je ognila Ljubljane kuga, ki je izza leta 1679. pa tja do leta 1681. morila po sosednjih deželah, so postavili diskalceati v svojem svetišču Sv. Kajetanu nasproti oltar na čast sv. Roku in sv. Sebastijanu. Na njem se omenjata tudi sliki: sv. matere Monike zgoraj in sv. Nikolaja zdolaj. Za ta oltar so slikali: Albert, bistriški kartuzijan o. Brunon in Mencinger, ki je leta 1740. povelicals svojim čopičem sv. Roka in oltarnega tovariša njegovega sv. Sebastijana.

K oltarju sv. škofa Liborija so se zatekali nesrečniki, ki se jim je delal kamen. Sliko tega čudotvorca je napravil Sebastijan Verporti. Čisto iz novega je postavil ta oltar leta 1740. kipar Jakob Gaber za 40 gld. Na veliko nedeljo dne 19. malega travna 1767 so izpostavili na oltarju sv. Liborija prvokrat v počeščenje kip celjske Bogorodice v krasni omarici. Diskalceati so ga dobili v dar od gospe pl. Flachenfeldove, ki jim je namerjala podariti sliko Marije taferlske, a ji je to

odsvetoval priyor, ker je tako podoba cerkev sv. Jožefa že imela.

Sv. Liboriju nasproti stoječi stranski oltar je bil posvečen sv. Ani. Ob njem so se zbirale rade matere iz okolice v svojih številnih potrebah in mu skrbele za nakit. Tudi ta oltar je izdelal Gaber leta 1745. Sv. Ano je naslikal Mencinger. Leta 1770. so ozaljšali njen žrtvenik s krasnim baldahinom slikanim v Gradcu in s štirimi bogato opremljenimi piramidami hranečimi ostanke svetnikov.

Poleg sv. Jožefa so ljubljanski diskalceati posebno častili sv. Ivana evangelista, ki je bil drugi zavetnik njihovi cerkvi. Njegovemu oltarju je izgotovil poglavitno sliko Anton Schoonjaus. Dne 27. prosinca 1770 se je pridružil omenjenemu blagovestniku pomočnik propovednikov Sv. Ivan Zlatoust, ki ga je po naročilu slovenskega nedeljskega pridigarja o. Marka Pohlina naslikal domači umetnik Anton Cebej (Zebei).

Razen pravkar imenovanih se je naselil še neki drugi Ivan v cerkvi sv. Jožefa na Ajdovščini. To je bil sv. Ivan Nepomučan, čegar slave je bila polna naša domovina kmalu po začetku 18. stoletja. Diskalceati so bili v tesni zvezi z domovino tega svetnika in z ondotnimi bosušskimi samostani. Mnogo ljubljanskih diskalceatov je bilo češkega rodu. Ni čuda torej, da se je vdomačilo v svetišču sv. Jožefa češčenje tega češkega rojaka, brž ko ga je bil papež Inocencij XIII. dne 31. velikega travna 1721. l. proglasil za blaženega. Leta 1725. je dal napraviti priyor o. Ivan Krstnik a s. Regina na Dunaju sliko sv. Ivana Nepomučana. Slikar Anton Herzog jo je posnel po svojem izvirniku. To podobo so izpostavili izprva na oltarju sv. Liborija. A bolj ko je naraščalo češčenje tega ugodnika božjega, ki ga je Benedikt XIII. dne 19. sušca 1729 prištel svetnikom, bolj je nadlegovala diskalceate misel, da bi se spodobil sv. Ivanu Nepomučanu poseben oltar v njihovi cerkvi. Iskali so mu pripravnega kraja in sklenili naposled, da ga denejo v kot pod zvonikom nasproti mrtvaški kapeli na levi ob vhodu v cerkev. Ker pa je bil ta prostor zelo temen, dali so predreti okroglo okence pod zvonikom in takisto na oni strani ob mrtvaški kapeli. Novi oltar so postavili leta 1735.

Štiri leta pozneje je dobila cerkev sv. Jožefa še dva oltarja. V kotu poleg oltarja sv. Roka in sv. Sebastijana se je namreč nastanil sv. očak Joahim. Njegov oltar je ustanovila neka devica Helena Wagnerjeva podarivši v ta namen 72 gld. Kar je bilo več stroškov, dodali so drugi dobrotniki.

Hkrati s sv. Joahimom je prišla v diskalceatsko cerkev sv. Notburga. Krog njenega oltarja so se zgrinjale zlasti ljubljanske krščenice. Obema žrtvenikoma je izvršil sliko Mencinger, antependija pa Albert.

(Dalje prihodnjič.)

Začetki krščanstva na Japonskem.

(Dalje.)

26. Slava japonskih mučenicov.

Bog je poveljčal z mnogimi čudeži junake, ki so krvaveli zanj na gori poleg Nangasakija, poslal jih je še viseče na križih. Papež Urban VIII. jih je z apostolskim pismom dne 24. kimalca 1627. prištel blažencem. A slava Petra Krstnika in njegovih tovarišev je rastla ne le v ožjem okviru frančiškanskega reda, nego v čim širjih krogih krščanskega ljudstva. To je nagnilo papeža Pija IX., da je japonske mučenike slovesno razglasil za svetnike.

Na binkoštno nedeljo dne 8. rožnika 1862 je zarana naznanjal strel topov z Angeljskega grada večnemu mestu, da se zvrši ta dan izvenredna slavnost. Kmalu potem se je jel pomikati iz Vatikana veličasten izprevod v sv. Petra cerkev. Vdeležilo se ga je 45 kardinalov in 300 škofov. Vsi s papežem vred, ki so ga spremljali, so nosili goreče sveče. Čemu ta sijaj? Poglavar krščanstva je hotel kar najslavesneje počastiti japonske mučence. Njihove podobe, ovenčane in ozarjene z 10.000 svečami, so ta dan dičile stolno cerkev vesoljnega krščanstva — baziliko sv. Petra. Pozvavši na pomoč sv. Duha je Pij IX. vzosito proglasil za svetnike blaženega Petra Krstnika in njegove tovariše, ki so dne 5. svečana l. 1597. mučeniško smrt storili za sv. vero.

S posvetničenjem japonskih mučencev je bil počeščen zlasti red sv. Frančiška, saj je večina novih svetnikov izšla iz njegovega krila. Primerno je bilo torej, da so se vrstile po omenjeni proslavi v krščanskem središču še tudi slovesnosti posvetničencem na čast

povsod, kjer imajo frančiškani svoje samostane.

Zlasti krasna je bila tridnevna slavnost, ki se je vprizorila v ta namen v frančiškanski cerkvi v Ljubljani. Pričela se je na svečnico leta 1863. Na velikem oltarju je bila izpostavljena slika predočujoča japonske mučenike umirajoče na križih. Izvršil je to sliko umetnik pl. Goldenstein. Ob oltarju je bilo nameščenih deset angeljev in nekoliko bolj spredaj štiri velike piramide s stotino sveč. Službo božjo o tridnevni so ob številni vdeležbi ljudstva izvrševali najvišji duhovenski veljaki: škof Jernej Vidmar in prošta Anton Kos in dr. Anton Jarec. Na prižnici so označevali slavo japonskih spoznavalcev prvi ljubljanski propovedniki, med njimi tedanji stolni kanonik dr. Ivan Zlatoust Pogačar, ki je blesteče govoril o začetku, rasti in zatrenju krščanske vere na Japonskem. (Njegov govor je natisnjen v „Pridigah“, ki jih je izdal leto pozneje.) S frančiškanskega kora je donela in vnemala vzvišenih čutov polne vernike Blaža Potočnika slavodatka, ki se je začnjala takole:

Vredni Očeta Frančiška sinovi!
Naše naj petje Vam slavo glasi,
Slavijo daljni Japonski bregovi
Vašo prelito za Jezusa kri.

Peter Baptista in trumica tvoja!
V slavo nebeško povzdignjeni ste;
Torej Vam Cerkev v čast Vašega boja
Slavo, češčenje in hvalo daje.

Da bi se junaštvo japonskih mučnikov na daleč in na široko razznano v Slovencih, oskrbeli so o tej priliki oo. frančiškani mično knjižico z naslovom: „Življenje in terpljenje služabnikov božjih, kateri so bili 5. februarja 1597. na Japonskem križani in o binkoštih l. 1862 v Rimu slovésno Svetnikom pristeti.“ Izšla je ta 63 strani broječa knjižica v Ljubljani l. 1863. v založbi Ivana Giontinija in doživela dva natiska. Spredaj so ji dodali podobico predstavljajočo japonske mučenike v njihovih poslednjih trenutkih.

27. Slovan po preslici — misijonar blaženi Karol Spinola.

Kruti trinog Taiko Sama, ki je bil kriv, da je tekla krščanska kri v potokih, je umrl l. 1598. Naslednik mu je bil Daifu Sama. Dasi ni preklical proti kristijanom naperjenih ukazov, polegel

se je vendar vihar, ki je bil učinil toliko škode japonski krščanski čredi.

Konec 16. in v začetku 17. stoletja se je Kristova vera sicer skrivaje, a vspešno širila po japonskih otokih. Tekom enega samega leta — 1599. — je bilo krščenih 70.000 poganov. Poglavitni oznanjevalci so jim bili oo. jezuiti. V njihovih številnih vrstah se je nahajal blagovestnik, po čegar žilah se je pretakala slovanska kri — Karol Spinola, rojen leta 1564. v Pragi. Oče mu je bil Italijan — grof Oktavijan Spinola, ki se je oženil s češko plemenitašinjjo. Mlademu gojencu jezuitskega ustava v Noli Karolu Spinoli je prorokoval nekoč o. Jernej Ricci, da postane jezuit in da umre na Japonskem za vero Kristovo.

Prorokovanje se je izpolnilo. Duhovnik jezuit Karol Spinola je po mnogih zaprekah dospel meseca velikega travna leta 1602. v nangasaško pristanišče in stopil na japonska tla. Njegovi načelniki so ga poslali najprej v mesto Arimo, kjer se je v ondotnem jezuitskem samostanu naučil v enem letu japonskega jezika. Hkrati je vodil tamkaj Marijino družbo. Nato se je preselil v Arijo, kjer je po hišah poučeval otroke in odrasle v krščanski nauku, obiskoval bolnike krepčaje jih s sv. zakramenti, nabiral miloščino pri imovitih Japoncih in Portugalcih dele jo ubogim in hiteval na deželo oznanjevat sv. vero ljudem.

Bog je blagoslovil njegov trud. V kratkem e izpreobrnil več nego pettisoč poganov. Vračajej se nekoč v mesto je zagledal na cesti ležečega poganskega dečka, ki so ga bili stariši zavrgli. Siromače je umiralo sredi radovedne množice. Spinola brzo namoči robec v vodo in se dotakne ž njim glave umirajočega izgovarjaje besede, ki nam rabijo na sv. krstu. Za malo časa je umrl krščen deček; misijonar pa se je zelo radoval, ker se mu je posrečilo nakloniti duši njegovi srečno večnost.

Po dveh letih delovanju v mestu Ariji so poklicali o. Spinolo v stolno mesto Miako, ki je imelo tedaj 700.000 prebivalcev. Tamkaj je bil sedem let za nadzornika (ministra) jezuitskemu kolegiju. Bil je vzor gorečega, požrtvovalnega in pobožnega misijonarja. Po mnogo ur je večkrat presedel v izpovednici. Vežbal je katehiste t. j. redovnike, ki so zbirali otroke, zavržene od poganov, jih vzgajali, oskrbovali bolnike, nadzirali izpreobrnjene Japonce in potrebnim prinašali mi-

loščino. Spinola sam je otel mnogo izpostavljenih otročičev, jih krstil in skrbel zanje.

Da bi pridobil tudi omikane pogane, osnoval je v Miaku zvezdarsko šolo, kjer je sam pojasnjeval razne prirodne prikazni povznanšaje poslušalce od stvarjenih reči do Stvarnika. V tej šoli je mnogo japonskih bogatinov, učenjakov in cesarskih uradnikov spoznalo pravega Boga. Poučeni do dobrega v krščanski veri so prejeli potem sv. krst. Njihov zgled je zelo vplival na preprosto ljudstvo. Žetev je bila tolika, da se je dalo leta 1611. v Miaku osemtisoč odraslih oseb krstiti.

Pravkar imenovanega leta so poslali Spinolo v N a n g a s a k i, kjer je bil sedež japonskemu jezuitskemu provincijalu. Prestavili so ga tja za hranitelja jezuitskih misijonov na Japonskem. Razsežno, ljudnato mesto nangasaško je bilo tedaj skoro popolnoma krščansko. Razdeljeno je bilo na pet žup, ki so jih skrbovali domači japonski župniki. Ondukaj je bila škofijska stolica in jezuitske visoke šole. Katoliška vera je sijajno cvetela v tem mestu. Ljudje so živeli pobožno, čisto, polni delotvorne ljubezni, kakor nekoč prvi kristijani.

(Dalje prihodnjič.)

P. B.

Iz domovine.

(Za mesec junij.)

Češčenje presv. Srca Jezusovega se lepo razširja med našimi brati onkraj Mure na Ogerskem. Tamkaj prebiva 74.535 Slovencev. Skoro polovica je protestantov. A tudi katoliški Prekmurci so bili do najnovejšega časa zelo zapuščeni v verskem oziru. Redkokdaj jim je došla v roke kaka slovenska knjiga, izdana od družbe sv. Mohorja. Odkar je leta 1901. postal dr. Štefan Vilmos škof somboteljski, pod čegar oblast spadajo ogerski Slovenci, jelo se je obračati na bolje. Dasi rodod Madjar novi škof noče zanemarjati sebi izročeni slovenskih ovčic. S svojim prijateljem, navdušenim slovenskim rodoljubom dekanom drjem Frančiškom Ivanoczyjem je osnoval ogerskim Slovincem društvo presv. Srca Jezusovega, ki je izdalo za leto 1904. „Najsvetejšega Srca Jezusovega veliki kalendar za ljudstvo“. Poleg koledarja bo izdajalo to društvo še po dve knjižice na leto. Letnina znaša eno krono. Mlademu društvu želimo, da bi vrlo uspevalo čvrsto razširjaje češčenje presv. Srca in hkrati zanimanje za krasni jezik slovenski.

Z.

Popotni spominji na Dolensko.

„Lepa naša domovina.“

Hrvatska nar. pesem.

(Dalje.)

V Št. Lorencu sva bila torej s popotnico, ko nama je vlak, kakor pravimo: izpred nosa popihal naprej. Uprav nekako tako se mi je bilo pripetilo l. 1901. na postaji v Ljubljani, ko sem nameraval podati se na glavno skupščino sv. Cirila in Metoda v Maribor. Moj dotični tadanji potopis, ki ga je priobčila „Danica“ v ll. 1901. in 1902., naslovil sem bil zato „Zamujeni vlak!“ Mojemu sedanjemu potopisu bi se bil tem načinom tudi morebiti dobro podal naslov: „Zamujeni vlak! št. „2.“ A takrat je bilo zakasnjeno vse popotovanje; to pot pa le mali oddelek. Vprašanje pa je bilo: Kako priti sedaj naprej? Dežja se sicer ni bilo bati; a ozračje je bilo zagatno in oparno na moč, midva s soromarico pa sva bila od precej dolge peš-hoje tudi že nekako vtrujena. V Št. Lovrencu sva popraševala zato za vozno priliko do Zatičine, kamor sva se nameravala zglasiti zdaj, ko nama je vlak skvaril popotni načrt. Vprašaje po vozni priliki dobila sva v odgovor: Konj v vasi je mnogo, ki bi lahko peljali; toda vozička nima nihče pripravljenega. Mož pa, ki mi je tako rekel, dodal je pa še nekako lakonično: Gosp. župnik imajo pa prav pripraven voz; če greste v župnišče prosit, da bi ga posodili, peljem vas prav lahko, kamor hočete. Kaj mi je bilo torej storiti? — Nisem ugibal dolgo, ter mislil si: Če se hočeš peljati, poizkusi svojo srečo!

S čast. župnikom A. Š. sva se bila osebno soznaila pred leti v Šmariji pri rajnem dekanu Andreju Drobničju, katerega življenje je „Danica“, tako prijetno opisovala. „Kdor ne vaga, je brez blaga!“ pravi pregovor. Osrčil sem se torej, in odšel v župnišče, ki stoji blizo cerkve. Čast. g. župnik se je dobro spominjal moje malenkosti in ko mu rahlo razodenem svojo zadevo, željo in prošnjo, nasmehlja se prijazno in odvrne: Kaj pa dá, da imam voziček. Potem pa dobrohotno dostavi: Saj imam konjička tudi; vaju bo že moj hlapec peljal! In to samaritansko delo ni bilo le edino: postregel nama je še z dobrim pokrepčilom, in med prijaznimi pogovori je le prezgodaj prišel hlapec povedat, „da je zapreženo!“

Neke pozabljivosti — ložej bi rekel — lastne nerodnosti se pa moram tu sam obtožiti. Krog

L. 1844. je v Št. Lovrencu služboval kakor kapelan na svoji prvi službi moj rojak in mladinski prijatelj ranjki Anton Pintar, znan slovenski rodoljub in pisatelj, ki je l. 1881. umrl kakor župnik na Zati Logu. Mislim, da bi bilo primerno, ker sem bil že v neposredni bližavi župne cerkve, v kateri je rajni z vso mladinsko vnemo opravljaj dolžnosti svojega duhovskega stanu, naj bi bil stopil vsaj za trenutek v njo, in se poklonil hkrati tudi sv. Lovrencu. V nekaki pozabljivosti in naglici sem bil to opustil, kar obžalujem še sedaj. Ker se nadejam, če bo sv. božja volja in mi bo prijetna prilika, videti še kedaj St. Lovrenec, popravim pa takrat zamujeno.

O St. Lovrencu naj še povem, ker smo v duhu tam, da leži v prav prijetni legi sredi rodovitne doline. Duhovnja je tu še le od l. 1768., torej primeroma ni še stara. Sostavljena je bila za časa vladanja preslavne cesarice Marije Terezije in vladikovanja ljubljanskega knezskofa Leopolda pl. Petazzi iz oddelkov sosednih dveh velikih duhovnij trebanjske in šentviške ob Zatičini.

Poslovivši se od gostoljubnega in postrežljivega čast. župnika sva se odpeljala s sopopotnico iz St. Lovrenca. Mislim sem, da gremo nazaj proti Veliki Loki, in od tam po tako zvani „mali cesti“ čez Medvedjek ter naprej proti Zatičini. A temu ni bilo tako; kajti od St. Lovrenca pelje naravnost cesta proti vrhu Medvedjeka, ki je ne ravno visok hrib med okolico šentvidsko in trebanjsko. Pospenjati se je pričel pot koj polagoma navkreber, in kmalu smo dospeli precej visoko. K desni roki se je odpirala precej globoka dolina, po kateri pelje železnična proga na zapad; onkraj doline pa se nama je kazal vrh okroglega hriba; prijazni Zaplaz, kateremu sva od tod še enkrat pošiljala srčnovdane pozdrave.

Cesti, po kateri sva se vozila, se pozna, da rabi le malemu prometu, ker je slabo izvožena, rogljata; zraven pa še ozka, da se komaj srečata dva količkaj velika vozova. Kmalu smo privozili do glavne dolenske državne ceste, in zdajci bili že tudi vrh Medvedjeka. Cel naval raznovrstnih spominjev je zavzel tu mojega duha. Tla sama, na katerih sem bil ta hip, so zgodovinsko-znamenita, porošena s krvijo naših avstrijskih, a tudi francoskih bojnih trum, ki so poleg drugih dolenskih krajev uprav tudi na tej višini l. 1813. izvrševale zadnje prizore krvavih vojsk, ki so od l. 1792. do l. 1815. kakor krvava šiba teple

vso Evropo. Francoze so takrat gonili že iz naše dežele. Tu so se vršili zadnji boji krog Višnjegore, Velikih Lašič, Nove Vasi, na Blokah in ob Cerknici. A prav poslednji vojni ples v naši lepi domovini se je v groznem kolobaru zasukal v vipavski dolini ob sloveči romarski cerkvi Marije Device v Logu blizu kranjsko-goriške meje.

(Dalje pride.)

Nadučitelj Jos. Levičnik.

Ljubljanska škofijska kronika.

Premilostni gospod dr. Anton Bonaventura Jeglič, knezskof ljubljanski, je imel vizitacijo in birno v Št. Vidu nad Ljubljano 17. aprilja. Birmancev je bilo 119. — 20. aprilja je vodil shod voditeljev Marijinih družb v knezškofijski dvorani. — 22. aprilja ga je obiskal mil. senjski škof dr. Anton Mavrovič. — 23. aprilja se je odpeljal na kanonično vizitacijo v moravski dekaniji. Vizitacija je bila 24. aprilja na Brdu (birmancev 97), 25. vizitacija v Št. Vidu ob Brdu, 26. na Zlatem polju (51), 27. v Krašnji (90), 28. v Blagovici (97), 29. na Črešnjicah (46), 30. v Št. Ožboltu (38), 1. maja v Št. Gotardu (93), 2. v Čemšeniku (142), 3. na Sv. Planini (85), 4. v Izlakah, 5. v Kolovratu (99), 6. v Pečah (62), 7. v Moravčah (379), 8. na Vrhopolju ob Moravčah, 14. na Sv. Gori (93), 15. na Vačah (209), 16. pri Sv. Heleni (79), 17. na Dolu (61). V ljubljanski dekaniji je bila birna 18. maja na Črnučah (19), 19. na Ježici (46), 22. in 23. v Ljubljani (1480), 24. na Preski, 29. v Lostrem, 30. v Zelimljah, 31. na Rudniku. Na Dobravi nad Kropo je bila vizitacija 1. junija (46). — Križev teden se je vdeležil vseh treh procesij. 12. maja je sprejel dopoldne v Mengešu ok. 200 deklet in 100 mladeničev v Marijino družbo, popoldne pa na Goričici ok. 100 deklet in 40 mladeničev. 13. maja je v svoji kapelici birmal deset gojenk uršul. samostana v Škofji Loki. 25. maja je blagoslovil temeljni kamen za novo cerkev v Črkljah ob Krškem in 2. junija za novo cerkev na Rakovniku pod Ljubljano. 3. junija je obiskal tukajšnji zavod za gluhoneme. 4. junija se je odpeljal na vizitacijo na Notranjsko.

Popravek.

V 22. listu „Danice“ na strani 176. naj se bere: Pravi **pogum** gleda nevarnosti v obraz . . . namesto: Pravi pogled . . .

„Danica“ izhaja vsak petek na celi pol in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinatjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred Škofijo 12.